

Fuglestatus og ønsker til genopretning af Hjarbæk Fjord, EF-fuglebeskyttelsesområde nr. 24

Beskyttelse

Hjarbæk Fjord, blev den 1.2.1967 udpeget til Vildtreservat, og har siden 1994 været udpeget som EF-fuglebeskyttelsesområde nr. 24. Siden 1998 har fjorden været udpeget som en del af EF-habitatområde nr. 30

Overvågning

Miljøministeriet står for den statslige overvågning af fuglelivet via NOVANA – det Nationale Overvågningsprogram for Vandmiljø og Natur. Resultaterne ses bl.a. via hjemmesiden www.arealinformation.miljoportal.dk/distribution

På Dansk Ornitologisk Forenings hjemmeside www.dofbasen.dk sker der løbende opdatering af fugleagttagelser i og omkring fjorden.

Udpegningsgrundlag og status

Udpegningsgrundlaget for EF-fuglebeskyttelsesområdet er ynglefuglene (Y) og trækfuglene (T):

Rørdrum (Y) Relativt ny ynglefugl, mindst et par yngler i rørskoven.

Plettet rørvagtel (Y) Ustabil og ikke årlig ynglefugl i Simsted ådal og Skals ådal/engsøen.

Engsnarre (Y) Sjældent forekommende, og ikke sikker ynglefugl på engene ved fjorden.

Rørhøg (Y) Yngler i rørskoven, 2-3 par omkring fjorden

Sangsvane (T) Almindelig vintergæst, der raster og overnatter på fjorden, går på land for at spise om dagen fordi ålegræsset mangler som fødekilde i fjorden.

Hvinand (T) Arten fouragerer på bl.a. myggelarver og småfisk på vanddybder på 1-3 m. Fra juli til hen i efteråret raster arten i store antal under fældningen og er i en periode ikke i stand til at flyve. Fra starten af 90'erne har antallet været fluktuerende og faldende.

Blishøne (T) Antallet af rastende Blishøns i Hjarbæk Fjord er faldet meget siden det oprindelige udpegningsgrundlag på 15.000 fugle.

Taffeland (T) Antallet af rastende Taffelænder i Hjarbæk Fjord er faldet meget siden det oprindelige udpegningsgrundlag på 10.000 fugle (1983), der svarer til den samlede nutidige danske vinterbestand. Der ses nu sjældent mere end 100 rastende taffelænder på fjorden. De stærkt vigende forekomster af taffeland skyldes dårlig vandkvalitet og deraf følgende mangel på vandplanter (DCE 2012), og det samme gælder sandsynligvis den vigende forekomst af blishøne.

Troldand (T) Antallet af rastende Troldænder i Hjarbæk Fjord er faldet meget siden det oprindelige udpegningsgrundlag på 9.000 fugle. Nu oplever man sjældent mere end 1000 fugle.

Fiskeørn (T) Ses på sydgående træk, særligt om efteråret. Mange mennesker (ikke kun lokale) tager årligt på ture til den gl. jernbanebro ved Skals åens udløb i Hjarbæk fjord, for at opleve fiskende fiskeørne i ugerne 34-36.

DOF's vurdering af de væsentligste miljøproblemer i Hjarbæk Fjord

Hjarbæk Fjord er påvirket af for store tilledninger af næringsstoffer fra oplandet og de tilstødende åer samt dårlig vandudskiftning som følge af Virksunddæmningen. I de mest lavvandede områder har dette resulteret i masseopblomstring af enårige makroalger der bortskygger bundvegetationen samt hyppige tilfælde af iltsvind ved bunden. Bundfaunaens og -floraens sammensætning og derved fødegrundlaget for flere fugle på udpegningsgrundlaget påvirkes negativt af disse forhold.

Mest nødvendige tiltag

For at Hjarbæk Fjord kan opnå gunstig naturtilstand, forudsættes der en **god vandkvalitet**, og at de marine områder sikres en **udbredt undervandsvegetation**, som vil tilfredsstille livsbetingelserne for rastefuglene.

For at genskabe god naturtilstand i fjorden, er det nødvendigt med et politisk indgreb, som kan sikre, at kvælstofudledningen til fjorden begrænses væsentligt mere end tilfældet er i dag. De hidtidige politiske aftaler og vandmiljøplaner, der siden 1987 har pålagt landbruget at nedsætte udvaskningen af næringssalte, har desværre været utilstrækkelige. Den hidtil førte politik har således ikke hindret årligt gentagne iltsvind i Limfjorden, med "liglagen" og ødelagte bundforhold i Hjarbæk Fjord som følgevirkning.

Øget turisme, bl.a. i forbindelse med øget brug af sommerhusområderne, nødvendiggør at besøgende bør ledes uden om de mest sårbare raste- og fourageringsområder for fuglearterne på udpegningsgrundlaget. I Hjarbæk Fjord er jagt, motorsejlad med mere end 8 knob og brætsejlad ikke tilladt, men supplerende restriktioner bør overvejes som en nødvendig indsats. Særligt lystsejlad, herunder øget rekreativ brug af kanoer og kajaker, ses ofte at forstyrre de fældende og rastende fugleflokke på fjorden.

Notat, udarbejdet til 5. møde i Hjarbæk Fjord-arbejdsgruppen, afholdt d. 31/8 2022,

Poul Blicher Andersen

Dansk Ornitologisk Forening